

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 559/2025-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária Mojžiš a partneri, s.r.o., Sasinkova 10, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/127/2013 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/87/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/127/2013 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/127/2013 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **3 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **949,16 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. októbra 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/127/2013 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14Co/87/2020. V petite podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby nálezom vyslovil porušenie označených práv postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní, prikázal mestskému súdu a krajskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v celkovej výške 15 000 eur, z čoho proti mestskému súdu vo výške 12 000 eur a krajskému súdu vo výške 3 000 eur, a náhradu trov konania.

2. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 559/2025-16 z 22. októbra 2025 ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou 24. júna 2013 vtedajšiemu vecne a miestne príslušnému Okresnému súdu Bratislava I domáhal určenia neplatnosti listiny o vydedení – notárskej zápisnice spísanej 12. marca 2010 notárkou JUDr. Helenou Hrušovskou pre neexistenciu dôvodov v tejto uvedených podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ sa podanou žalobou taktiež domáhal, aby okresný súd rozhodol o tom, že dôvody vydedenia uvedené porúčiteľom ██████████, zomrelým ██████████, v notárskej zápisnici spísanej 12. marca 2010 na Notárskom úrade notárky JUDr. Heleny Hrušovskej nie sú dané a vydedenie žalobcu je neplatné a že závet porúčiteľa ██████████ je neplatný. Okresný súd rozhodol vo veci samej rozsudkom č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019 tak, že dôvody vydedenia uvedené porúčiteľom ██████████, zomrelým ██████████, v notárskej zápisnici spísanej 12. marca 2010 na Notárskom úrade notárky JUDr. Heleny Hrušovskej nie sú dané a vydedenie žalobcu je neplatné. Zároveň okresný súd rozhodol o tom, že závet porúčiteľa ██████████, zomrelého ██████████, spísaný do notárskej zápisnice notárkou JUDr. Helenou Hrušovskou 12. marca 2010 je neplatný, a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd uznesením č. k. 14Co/87/2020-801 z 15. novembra 2022 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Krajský súd rozhodol o zrušení rozsudku okresného súdu č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019 z dôvodu zistenia procesného pochybenia okresného súdu, ktorý aj napriek žalovanou riadne podanej žiadosti o odročenie nariadeného termínu pojednávania z 8. februára 2019 doloženej lekárskou správou potvrdzujúcou ňou deklarovajú nemožnosť účasti na pojednávaní „*pojednával v jej neprítomnosti a vykonal dokazovanie výsluchom znalca. Navyše, súd prvej inštancie žalovanú*

ani neupovedomil, ako o jej návrhu na odročenie pojednávania rozhodol a o tom, že pojednávanie prebehlo v jej neprítomnosti sa žalovaná dozvedela až zo zápisnice o pojednávaní. V tejto súvislosti odvolací súd považuje za dôležité zdôrazniť, že v zmysle ustanovenia § 183 ods. 4 C.s.p. je súd povinný rozhodnúť o návrhu na odročenie pojednávania a v prípade, ak posúdi návrh ako nedôvodný, upovedomí o tom stranu sporu, ktorá odročenie navrhla.“. Krajský súd ako súd odvolací žalovanou namietaný postup okresného súdu vyhodnotil tak, že tým, že nevyhovel jej riadne podanej žiadosti potvrdenej lekárskeym potvrdením a neodročil nariadený termín pojednávania podľa § 183 ods. 1 v spojení s § 184 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) napriek prítomnosti zákonného dôvodu, tak svojím postupom „odňal žalovanej možnosť konať pred súdom a porušil jej právo na spravodlivý proces, keď navyiac žalovanej v ďalšom priebehu konania zmaril možnosť žalovanej položiť znalkyni otázku“, keď „právo účastníka, aby jeho vec bola prejednávaná verejne a v jeho prítomnosti, je zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Toto právo treba chápať tak, že súd je povinný umožniť účastníkovi uplatnenie tohto práva.“.

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti namietol celkovú dĺžku konania (prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré ku dňu podanej ústavnej sťažnosti trvá už „viac než 12 rokov“, keď pochybenia v postupe okresného súdu v napadnutom konaní spočívajú „v neefektívnej organizácii práce (viaceré zmeny sudcov, odročovania z organizačných dôvodov), v zdĺhavom a opakovane dopĺňanom znaleckom dokazovaní bez dôsledného procesného riadenia a v zásadnej procesnej chybe pri výsluchu znalkyne bez účasti žalovanej, ktorá vyvolala zrušenie rozsudku“ a pochybenia v postupe krajského súdu v napadnutom konaní spočívajú „najmä v dĺžke odvolacieho konania a v tom, že namiesto uplatnenia zásady hospodárnosti (napr. vlastného zopakovania sporného dôkazu alebo presného zaviazania prvého stupňa k rýchlemu vykonaniu jednotlivých úkonov v pevných lehotách) zvolil kasáciu s návratom, čím objektívne predĺžil konanie bez odstránenia podstaty sporu“, pričom spoločným výsledkom postupu obidvoch súdov je priet'ah, keď koná „prvostupňový súd oneskorene a s procesnými vadami, odvolací súd neprímerane dlho a bez meritórneho ukončenia. Namiesto koncentrácie na úzke jadro sporu (platnosť listiny o vydedení a závetu vzhľadom na vôľovú a rozpoznávaciu spôsobilosť poručiteľa a účinky medicíny krátko pred smrťou) prevažoval formalizmus a procesné návraty.“. Navyše po vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie 15. novembra 2022 „je konanie vedené na Mestskom súde Bratislava IV (B1 11C/127/2013) už takmer tri roky bez nového meritórneho rozhodnutia. Namiesto rýchleho opakovania jediného problematického úkonu (riadneho výsluchu znalkyne za účasti strán) a uzavretia veci, došlo k ďalšiemu predlžovaniu konania.“. Podľa sťažovateľa vzniknutý v súhrne viac ako 12-ročný priet'ah má naňho mimoriadny dopad, keď „udržiava neistotu o jeho dedičskom postavení a majetkových právach, brzdí usporiadanie majetkových a rodinných vzťahov a spôsobuje trvalú psychickú záťaž.“.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a krajského súdu

6. Mestský súd po prehľade vo veci vykonaných úkonov v súhrne k opodstatnenosti sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti uviedol, že je nesporné, že v merite veci nie je dosiaľ právoplatne rozhodnuté, avšak v dôsledku objektívnych okolností, medzi ktoré patrí (i) vysoké množstvo

nevybavených reštančných vecí, (ii) epidemiologická situácia pandémie COVID-19 v rokoch 2020 – 2021 a (iii) reforma súdnej mapy. K dĺžke konania prispel aj sám sťažovateľ, ktorý podal 24. júna 2013 žalobu, s ktorou bola spojená potreba odstraňovania väd podľa § 129 CSP, ako aj žalovaná, ktorá vznáša rôzne procesné návrhy a vyjadrenia, s ktorými sa súd musel vysporiadať (ako napr. podaním z 18. októbra 2018 žiadala o odročenie termínu pojednávania nariadeného na 22. október 2018 a podaním z 8. februára 2019 žiadala o odročenie termínu pojednávania nariadeného na 11. február 2019 z dôvodu práceneschopnosti). Mestský súd poukázal aj na podanie odvolania žalovanou, v dôsledku čoho tak došlo k predĺženiu konania, s čím musí strana konania rátať. Mestský súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľa o tom, že predmetná vec nie je skutkovo a právne zložitá, keďže v priebehu sporu vyvstala potreba nariadenia znaleckého dokazovania na odborné posúdenie otázok, ktorá už sama osebe naznačuje, že nejde jednoduchý prípad.

7. Krajský súd k podstate podanej ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa postupu krajského súdu ako súdu odvolacieho argumentoval preťaženosťou príslušného senátu vrátane jeho nedostatočného personálneho obsadenia, ktorá mu bránila rozhodnúť vo veci podaného odvolania v skoršom termíne, keďže *„podľa štatistického výkazu občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave v mesiaci máj 2020 bolo v senáte 14Co nerozhodnutých 487 vecí skôr predložených ako uvedená vec.“* V nadväznosti na to potom senát nemohol vo veci konať neodkladne, a to aj napriek tomu, že *„sa snaží zabezpečiť taký procesný postup v súdnych konaniach, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorej sa strany obrátili na súd. Nebolo však možné uprednostniť vec sťažovateľa na úkor strán sporov, ktoré boli predložené na rozhodnutie odvolaciemu súdu oveľa skôr, aj niekoľko rokov, najstaršie od roku 2014.“*

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

10. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejavovať ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

11. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplýva z Civilného sporového poriadku a je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

13. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Teda zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011, IV. ÚS 103/2023, IV. ÚS 205/2023).

14. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho

stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplynúť, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

III.2. Posúdenie veci:

15. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj podľa čl. 38 ods. 2 listiny), ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00).

16. Pokiaľ ide o zložitost' prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitost' prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968).

17. Predmetom napadnutého konania je žaloba o určenie neplatnosti listiny o vydedení – notárskej zápisnice spísanej 12. marca 2010 notárkou JUDr. Helenou Hrušovskou pre neexistenciu dôvodov v tejto uvedených podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo predstavuje štandardnú agendu všeobecných súdov. Ústavný súd zároveň oponuje právnomu názoru mestského súdu o náročnosti veci z dôvodu nutnosti vykonania znaleckého skúmania, čo vysvetlí v časti týkajúcej sa postupu mestského súdu v napadnutom konaní.

18. V rámci hodnotenia druhého kritéria, a to správania účastníka konania, ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by mali vplyv na ústavným súdom identifikovanú dobu prietáhového postupu mestského súdu v napadnutom konaní.

19. Posledným skúmaným kritériom je postup mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd konštatuje, že napadnuté konanie mestského súdu predstavuje od jeho začatia 24. júna 2013 do času podania ústavnej sťažnosti sťažovateľom 3. októbra 2025 dobu 12 rokov a 3 mesiacov. Túto dobu konania ústavný súd z hľadiska identifikovanej doby prietáhového postupu mestského súdu rozdeľuje na 2 časti, a to na postup okresného súdu, resp. mestského súdu do vyhlásenia rozsudku okresného súdu č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019 a v čase po jeho vyhlásení. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd postupoval v čase od podania žalobného návrhu sťažovateľom podľa § 175k ods. 2 OSP bezprietáhovo, ba až príkladne. Okresný súd vykonával úkony podľa § 114 OSP smerujúce k príprave veci na pojednávanie, následne dokazovanie smerujúce k dôslednému objasneniu veci, pričom vykonal celkovo 10 pojednávaní, na ktorých vypočúval svedkov k zdravotnému stavu poručeného a jeho vzťahu k sťažovateľovi (ako budúcemu dedičovi zo zákona v prvej skupine) a uznesením č. k. 11C/127/2013-192 z 31. marca 2017 nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru psychiatrie – liečby alkoholizmu a toxikománie

a gerontopsychiatrie. Znalecké skúmanie prebiehalo v časovom úseku od 21. septembra 2016, keď okresný súd odročil pojednávanie na neurčito pre účely nariadenia a vykonania znaleckého dokazovania (výzva účastníkom konania na predloženie otázok pre znalca a zabezpečovanie podkladov k znaleckému dokazovaniu a následné pribratie znalca), až do 5. júna 2017, keď bol okresnému súdu doručený znalecký posudok. Celkovo tak znalecké dokazovanie trvalo 8 mesiacov. Ústavný súd môže len čiastočne prisvedčiť názoru mestského súdu o zložitosti konania, keďže z obsahu súdneho spisu vyplýva, že vo veci bolo vykonané dokazovanie v štandardnom rozsahu, ktoré zodpovedalo potrebe riadneho zistenia skutkového stavu veci v miere potrebnej pre rozhodnutie vo veci samej, ktorého súčasťou bol aj znalecký posudok súdnej znalkyne potvrdzujúci, resp. určujúci, že poručiteľ trpel v čase spísania závetu a notárskej zápisnice o vydedení sťažovateľa ako svojho syna demenciou stredne ťažkého stupňa, v dôsledku čoho tak nebol právne spôsobilý na už uvedené právne úkony (k tomu pozri body 9.6 a 9.7 rozsudku okresného súdu č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019).

20. Okresný súd teda rozsudkom č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019 rozhodol tak, že dôvody vydedenia uvedené poručiteľom [REDAKOVANÉ], zomrelým [REDAKOVANÉ], v notárskej zápisnici spísanej 12. marca 2010 na Notárskom úrade notárky JUDr. Heleny Hrušovskej nie sú dané a vydedenie sťažovateľa ako žalobcu je neplatné. Zároveň okresný súd rozhodol o tom, že závet poručiteľa [REDAKOVANÉ], zomrelého [REDAKOVANÉ], spísaný do notárskej zápisnice notárkou JUDr. Helenou Hrušovskou 12. marca 2010 je neplatný, a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd uznesením č. k. 14Co/87/2020-801 z 15. novembra 2022 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to pre procesné pochybenie okresného súdu, ktorý aj napriek žalovanou riadne podanej žiadosti o odročenie nariadeného termínu pojednávania z 8. februára 2019 doloženej lekárskou správou potvrdzujúcou ňou deklarovajú nemožnosť účasti vykonal dokazovanie výsluchom súdnej znalkyne, čím tak porušil právo žalovanej na prejednanie veci v jej prítomnosti a naplnil tak dôvod odvolania podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP. V dôsledku tohto pochybenia krajský súd ani nepristúpil k preskúmaniu vecnej správnosti rozsudku okresného súdu č. k. 11C/127/2013-552 z 9. mája 2019, pričom okresný súd v čase po vrátení veci 15. novembra 2022 do času podanej ústavnej sťažnosti nevykonal úkony vedúce k opätovnému prejednaniu a rozhodnutiu veci. Prvý časový úsek prietahového postupu mestského súdu vznikol v dôsledku jeho neefektívnej činnosti (bod 13), pretože celý úsek napadnutého konania od 9. mája 2019 do vrátenia veci na opätovné prejednanie 15. novembra 2022 je potrebné považovať za neefektívnu činnosť okresného súdu a ďalší časový úsek od 15. novembra 2022 do času podania ústavnej sťažnosti 3. októbra 2025 je prietahovým úsekom v postupe okresného súdu a následne mestského súdu z dôvodu jeho nečinnosti. V súhrne tak mestský súd v napadnutom konaní koná prietahovo 6 rokov a 4 mesiace. V dôsledku tohto záveru platí, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Argumentáciu mestského súdu o nemožnosti konať v dôsledku jeho zaťaženia, pandémie COVID-19 alebo súdnej reformy ako objektívnych prekážok jeho postupu ústavný súd aprobovať do dôsledkov nemôže, keďže z obsahu súdneho spisu vyplýva, že na opätovné prejednanie veci nevynaložil potrebné úsilie aj nad rámec uvedených faktorov, ale ostal pasívny (okrem úkonov administratívneho charakteru,

ako napr. rozhodnutie o doplatení odmeny súdnej znalkyni, odpovedí na úradné dožiadania, alebo obsolentných úkonov, ako napr. pokyn zákonnej sudkyne vyššej súdnej úradníčke na právnu analýzu veci za prítomnosti meritórneho rozhodnutia zrušeného len v dôsledku procesného pochybenia). Nad rámec toho podľa štandardných judikatúrnych východísk nie je možné kapacitné a organizačné problémy súdnictva (ktoré sú inak pre ústavný súd pochopiteľné) zohľadniť na úkor práva účastníka súdneho konania na rozhodnutie v rozumnej lehote, resp. tieto okolnosti možno zohľadniť len do určitej miery (najmä pri takej dĺžke konania ako v posudzovanej veci). Uvedené, samozrejme, automaticky neznamená subjektívnu zodpovednosť sudcu, ale objektívnu zodpovednosť štátu, resp. príslušného súdu.

21. Vo vzťahu k postupu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že doba odvolacieho konania od 19. júna 2020 do 15. novembra 2022 v trvaní 2 rokov a 5 mesiacov nie je síce optimálna, avšak je z hľadiska prietahovosti únosná. Tým, že podľa záverov krajského súdu okresný súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ústavný súd dobu trvania odvolacieho konania pokrýva zodpovednosťou mestského súdu ako jeho neefektívnu činnosť. V dôsledku tohto záveru ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu krajského súdu nevyhovel (bod 5 výroku nálezu).

22. V závere taktiež ústavný súd opätovne pripomína chronicky zdôrazňovanú okolnosť, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03, I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 66/2023, IV. ÚS 135/2025). Ústavný súd citlivo vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64).

23. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že mestský súd vo veci do dňa vydania tohto nálezu opätovne nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. B1-11C/127/2013 konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

25. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

26. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadosťučinenia v celkovej výške 15 000 eur, z ktorej žiadal 12 000 eur od mestského súdu a 3 000 eur od krajského súdu, z dôvodu prietáhov mestského súdu a krajského súdu v napadnutom konaní.

27. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

28. Ústavný súd zistil prietahy v postupe okresného súdu v napadnutom konaní v trvaní 6 rokov a 4 mesiacov. S prihliadnutím na identifikovanú dobu prietáhov a svoju vlastnú rozhodovaciu prax (IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, IV. ÚS 103/2023), zohľadniac aj celkovú dĺžku konania, priznal sťažovateľovi sumu primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 3 000 eur (bod 3 výroku nálezu).

29. Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97, oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).

30. Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia v celkovej výške 15 000 eur, z ktorej žiadal 12 000 eur od mestského súdu a 3 000 eur od krajského súdu. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur vo vzťahu k mestskému súdu, vo zvyšnej časti jeho návrhu nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

31. V závere ústavný súd konštatuje, že vyjadrenie mestského súdu z 10. novembra 2025 a krajského súdu z 1. decembra 2025 nezaslalo na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľa z dôvodu, že by jeho prípadné vyjadrenie neovplyvnilo rozhodnutie ústavného súdu pri posúdení merita veci a ani pri rozhodnutí o výške priznaného finančného zadosťučinenia.

V.

Trovy konania

32. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

33. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

34. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

35. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2025, a to prevzatie

a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 14,84 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 742 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 29,68 eur a tiež suma 23 % dane z pridanej hodnoty, spolu tak 949,16 eur (bod 4 výroku nálezu).

36. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2025

Ladislav Dudíťš
predseda senátu